

Latweeschu Awises.

Nr. 34. Zettortdeenä 24tâ August 1844.

No Nerretas; 29tâ Jubli.

Gan jaw pehrn mums bija grühts gads ar feenu bet tã rahdabs, ka schogadd wehl grühtaks bubfchoht, jo laiks pahrleeku neisdewigis irr bijis pee feena darba. Retti til gaischas deenas mums bijuschas zaur wissu Jubli mehnesi, bet leetus turprettim pahrleeku dauds lihja, tã ka uppes wissas ispluhde wissi lihfschi kã esari stahweja, un dauds feena wisswairak us upmallahm ar smiltim un ar rahwi apnestis, jeb kur jaw bija noplauts, woi sapuë, woi pawissam no uhdena tikke aisnests, un pee daschahm plawahm, ir taggad wehl newarr wiss peektuht. Ir dauds semmi dahrsi un lauki irr maitati, un ihpaschi kartupele un kahposti dahrsjõs pohstã gahjuschi. Schodeen schë redsejam pirinus rudsus plaujã, kas arri dauds weetahm bija sagulluschi un no wehja pahrleeku sagrohsiti. Jaunai rudsu sehklai ne labbi ustizz, un tabeht jaw laudis sah wezzu sehklu mekht, kas maksã zettahs. Jo wassaraji dauds weetahm paschkeebusches. Uhdens bija schinni mehnesi pulku augstaks, ne kã paschã pawassarã, un tildi neween pee Rihgas un Dinaburgas, bet ir par daschahm masakahm uppetem israuti. — Tomehr mehs palaujamees us to, kas pahrafi spehj darriht par wissu, ko mehs luhdsam un dohmajam, un kas ir schahm muhsu behdahm tahdu gallu darrihs, ka tahs warrefim panest. — Kã Wahzu awises raksta Pruhshõs arridsan auksts un leetutains laiks, wissas uppes lohti ispluhduschas, un leelu skahdi pee plawahm darrijuschas.

W — r.

fchi gadda Latweeschu awisehm tai Nr. 30 preekschlistahm jautaschanahm: kã leetus gaddõs ar pussapuiischi feenu darriht buhs, ja ne grihb, ka zaur winna barroschanu lohpu sehrgas zettahs.

I.

• Kã labbaki ar to sahli darriht, kas neplauta un taggad ar glohtim irr pahrwilhta; woi buhs to noplaut un attalu audsinah, jeb woi buhs gaidiht us faufu laiku, un zerreht kã leetus pats tahs glohtis noskallohs?

Ta sahle, kas leetus gaddõs, zaur scho aislaweta, wehl lihfs Jubli mehnescha deenu beigahm neplauta ar glohtim pahrwilhta stahw, irr, pehz manna prahta noplaujama, jo:

Pirma kahrtã wajjadsetu to sahli leetus deenas plaut, jo tad winnai spailës gulloht ta leelaka glohschu dalka jaw no leetus tiftu noskallota un ja no schihm wehl kas atliktohs, tad zerreju, ka tahs ir faules gaisã zaur schahweschanas darbeem isnihktu. (Pee mums — prohti ap Zelgawu — irr raudsijuschu to ar glohti apwilktu sahli kurwõs masgah, bet ne kã, glohtis naw atlohbijuschahs nohst.)

Ohtra kahrtã agri plauta sahle lohpeem jo mihliga un spehziga barriba irr ne kã ta, kas wehli plauta; jo tad wissi plawu auglu steebri pahraug, paleek zeeti un tas no winnceem cekrahts seens tikkai salmeem lihdsinajams. Pee tam nu wehl irr skaidra un sinnama leeta, ka plawu augli (jo schë mehs no tahdeem runnajam) no semmes til ilgi spehku ne nemm, kamehr winn

Utbildeschana us tahm no zeeniga Zelgawas Latweeschu rihta mahzitaja W. Pantenius eeksch

sehklas ne nefs: lappas, sieebri un seedi semmei spehku ne prassa. Bet tik drihs, ka sehklas gad-dahs, tas auglis to few peenahkamu spehku no saknes un semmes, iswelf ahrâ, ja sehklam turklat wehl buhs eenahktees, tad tas semmes spehks attalam masojahs un nahkama gadda augleem. Ur pilfata plawahm, kas suhdotas, sin-nams zitta leeta, scheem irr leelaks spehks.

Trefchâ fahrtâ peenahk zaur wehlu seena plauschann arri labbibas wahlschana, semmes fahrtaschana, kuitams- un sehjams laifs, un tad laudis deenas un naktis strahdadami ne warr atspeht neds muischu, neds arri paschi sawus laukus nn plawas pareisi apdsihwoht un pee-fohpt? Schohs paschus wahrduš arri zitti mah-ziti muischneeki man irr fazzijufchi.

2.

Woi naw kahda skohla sinnama ar ko pufšapuiischam seenam warr atnemt nelahgu un neweffeligu smakku? Woi ne warr to glahbt, kad sahli kaisâ starpâ?

Pufšapuiischam seenam warr to nelahgu un neweffeligu smakku glahbt, kad tai weetai, fur winnu eebahsch, appakschâ kahdu 6 tullu beesu fahrtu ausu salmus kaisa; us scheem 2 pehdi beesu, zeeti famihtu seena fahrtu leel, un ta fahrtu us fahrtu salmu un seenu krahj, kamehr ta preeksch seena glabbaschanas isredseta ruhme zeeti pildita. Ja kam preeksch schihs wajjadšibas ausu salmi truhktu, tas warr ir zittus salmus winnu weeta nemt; bet irr atrasts jeb wehrâ listš ka ausu salmi wišsgeldigaki schinni leetâ rahdijahs. Starp seena kaisita sahlš sinnams labbumu deewš-gan rahda; bet mahzifim, ka pee lohpu lohpschanas us zittu wihs bruhketa wehl jo flaweja-ma irr. Wiššas zittas skohlas eepuiischu seenu glahbt, kâ: akminuš, no dehleem woi no lak-tahm taifitas reeres un tulschas mužžas seena starpâ list, irr atmettamás; jo winnas seenu jo nelahgu taifa.

3.

Tahš flimmibas, kas pehž tahda ne-lahga ehdama pawaffardš mehds zel-tees arri irr sinnamas, woi ne warre-tu pee laika pamahzischanu farak-siht, ko tur darriht, kâ tur ar lohpeem dsihwoht?

Pawaffardš mehds pehž nelahga ehdama, ta nišna un lippiga pluhtschu-sehrga un arri zittas sehrgas zeltees, kas kâ plehfigi swehri ihšâ laikâ laidarus tulschus darra. Tamdeht peenemmeet mahzibu, ka lohpinus no schihm nišnahm slim-mibahm isfargah warr. Tas seens, kas seemu stipri putt, irr tik ilgi zaurkrattams kamehr ta putteschana mittejahs un tad ar uhdeni, eeksch ka sahlš un salpeters kaušeti, apsprizzejams; atkal zaurkrattams un tad tik lohpeem preekschâ doh-dams. Daschi sainneeki mehds schohs puttekluš par seena seedeem turreht; bet schee maldahs. Schee puttekli žits nekás naw, kâ tahdi, kas no pellejufcha, mišli eewesta seena zellahs un kas lohpeem dohti tiklabb kâ nahwiga gipte irr. Ee-mas uhdenim, ko preeksch lohpu dsirdischanas nemm, wajag skaidram buht un zaur sildischanu tahdu siltumu, kâ waffaras uhdenim doht. Geksch tahm sillehm, no kam lohpus dsirdina, buhs gabbalus no rupjas leddainas sahlš turreht, lai winni pee scheem pehž patišchanas warr lai-siht. Laidari ar weenu stipri kaisami lai lohpeem faufa un silita gulla. Deenas widdi, kad gaisš no mikluma skaidrojahs, irr laidaru durwis kah-du stundimu atdarramas lai tee lohpu twaiki is-welkash un laidari ar prišchu gaisu pildahs.

Schê nu irr dohta, zeenigs mahžitajs, weena weegli isdarrama un taifna mahziba, un kas pehž tahš sawu lohpu labbklahschanu wehrâ listš, tam buhs tee srehtigi augli redšami, kas no win-nas atlezž.

E. L.

* Kahds ammata beedris manniin no augsch-galla rakšta: esmu ar šaprattigeem lauku-fohpe-jeem par Žuhšu jautaschanahm eeksch Latwee-

fchu awisehm runnajiš, un schie sawu padohmu islaide tā: ar glohtim apwilltu seenu un attalu buhš faufu sawahktu noglabbahi, un tad to teefu, kas ifdeenāš lohpeem waijadsigš ar knuttehm kuldinahť, to seenu tad uhdeni masgahť, to uhdeni atleet wiffu nobst, un seenu ar salpeteri apspriz-zeht, un tad lohpeem list preekschā. Us 4 poh-deem seena effohtš weena mahrzina salpetara jeb arri fahš nemmama.

— Mannā draudšē fatikkohš ar kahdu gohda wih-ru un wezzu waggari eeksch Kalnzeemeescheem, un winnuš jautajiš, woi winni atzerroteš tab-duš pluhduš muhsu puffē redsejuschi, winni man atbildeja tā: Utzerrohš gan, biju tobrihd puika no 10 gaddeem. Mans nelaiķa tehws tai gaddā nopirkahš spreddiku grahmatu un luhdse grahmatu-sehjejam grahmatā ko eewilkt par teem pluh-deem, us to grahmatu-sehješ rakstijis: 1783schā gaddā tahdi pluhdi ap wezzajeem Jehkabeem bija ka wiffi dahrsť un lauki, un wiffas plawas no uhdena ktuē apslizhinatāš. Kad firmgalwi wai-zaju, kā tad winni tobrihd pawassari glahbu-schees ar lohpeem, tad winni man atbildeja: Mans nelaiķa tehws to seenu likte ar knuttehm stipri kuldinahť, un tad to dewe lohpeem; kas tā ne darrija, teem lohpi dabbuta affinš-sehrgu un aigahje wiffi lohpi pohstā, bet tehws sawuš loh-puš gan labbi isglahbe.

W. P.

• Pateefigš notikkumš.

1.

Bij labds sainneekš sawā laikā
Wahrdā sawzams Bihrumann.
Kad pehz tikkumeem ta waiza,
Jit labš dsehrais arridjan.

2.

Lehtāš deenas, tahš tam mihtāš,
Gruhtš darbš, — kas tam eenaidneekš.
Bet tur loti winnam schkibrāš,
Kur pa funtchm glahšē sneegš.

2.

Leppotees ta winna dabba,
Redš art — to wairš ne saproht.
Runna arri deesgan labba,
Darbi, tee tik kaunu dohd.

3.

Weenreis, brijnumš — eenemm dohmāš,
Meschā braukt pehz ohsoleem,
Kas gan gruhtu west irr mahjāš,
Un wehl wairāš peetapt scheem.

4.

Sneegš bij daudš tai seemā krittiš,
Pelduš bij pa mescheem eet,
Bihrmannš tapehz puifcheem lizziš,
Kulbinu us raggum feet.

5.

Schdahš lepni kulbā eekschā,
Braub, kur pirms — kā krohdšinā,
Dohma atrast zittuš preekschā,
Dsert us ohsol' resnuma.

6.

Ne bij welti us to dsehriš,
Dabbu labbu ohsolu,
Kaut gan zittš daudš sohlus spehriš,
Ne atrohd tik derrigu.

7.

Lahds kohš ne bij kulbā weddamš,
Nosweesch tad no raggum scho,
Kas bij wiffahm azzim redsamš,
Un ko smeetees arr par to.

8.

Kamehr Bihrmannš sawu kohlu,
Uhrā nu lihds zellu rauj,
Lamehr zittš, — ak tawu johlu!
Wesmu sneega kulbā krauj.

9.

Alšwedd leela zella mallā,
Nogahsch sawu ohsolu,
Braub nu kulbai pakkāš meschā,
Kas bij labbu gabbalu.

10.

Tè nu kulbu glahbdams mohzahs,
Brandwihns fwihsst zaur mugguru,
Un pa tam kamehr tè lohlahs,
Zits tam nonenun ohsolu.

11.

Lulschahm raggum brauz nu mahjäs,
Lepnajs dsehrajs Bihrumann,
Lai us tewim seema rahjahs,
To jaw effi pelnijs gan.

12.

Mahzees turpma art un ezzeht,
Un bes kulbas meschä braukt,
Brandwihnu arr wairs ne dsert
Lad fahls tawa laime plaukt.

Zeemgallä, tai 17tä Merz 1844.

Teefas flubdinafchana.

No Uppešmuischas pagasta teefas, tohp wiffi tee,
Tam kahdas taifnas parradu prassichanas pee ta libds-
schinniga fainmeeka Midfin Rahel Bumber buhtu, par
kurra mantu parradu dehl konkurse spreesta, ušaizi-

nati, lihds totu Oktober f. g. pee schihs pagasta teefas
peeteiktees, jo wehlat neweenu wairs ne klausihš.
Uppešmuischas pagasta teefa totä August 1844. 3
(X. B.) ††† Fanne Krautsch, pagasta wezzakais.
Nr. 99. S. Leijenberg, pagasta teefas stihweris.

Zittas flubdinafchana.

Leelä Erzawä irr preeksch masahm basnijas drau-
dsehm un arri preeksch stohlahm derrigas chrgeles pahr-
dohdamas. 3

Frank-Sessawä taps tas tirguš ar tulli un ohstro
fwehtdeenu pehz Jelgawas Mahras-tirgu turrehts. 2

Lai 8tä September f. g. un tannis beenäs pehz tam
Lindesmuischä ustruppu turrehs, kur prett skaitanu
naudu tohs pee brandwihna-bruhšcha, pagrabbös,
flehtis un frohgös peederriguš warra-katluš, blekka
mehrus, brandwihna wahtis, allus muzzas un enku-
res wairaksohlitajam pahrdohs. Tohs warra-katluš
pirzejam arri, ja naw tahlak kã 10 woi 11 jubhes,
ar muischas sirgeem peeweddihs klahf. Lindē, tai 25tä
Juhli 1844. I

Rahlis von Grotthuß,
weetneeks tahs walstis-grafenes Sophia von
Mengden, dsimmuschas von Plettenberg.

Naudas, labbibas un prezzu tirguš us plazzi. Ribgã, tanni 21mä August 1844.

	Subraba			Subraba	
	Rb.	Kp.		Rb.	Kp.
i jauns dahlderis . . . . . geldeja	1	33	I pohds lannepu . . . . . tappe maksahs ar	1	—
i puhrs rudsu . . . . . tappe maksahs ar	1	35	I — linnu labbakas surtes — —	1	80
I — kweeschu . . . . . — —	2	—	I — — slistakas surtes — —	1	60
I — meeschu . . . . . — —	1	5	I — tabaka . . . . . — —	—	65
I — meeschu = putrainu — —	1	50	I — dselses . . . . . — —	—	75
I — ausu . . . . . — —	—	70	I — sweesta . . . . . — —	2	50
I — kweeschu = miltu . . . . . — —	2	50	I muzza silku, preešchu muzzã — —	6	50
I — bibdeletu rudsu = miltu — —	1	75	I — — wihschnu muzzã — —	6	75
I — rupju rudsu = miltu — —	1	40	I — farkanas fahls . . . . . — —	7	—
I — sirnu . . . . . — —	1	50	I — rupjas ledbainas fahls — —	6	—
I — linnu = sehklas . . . . . — —	—	—	I — rupjas baltas fahls — —	4	10
I — lannepu = sehklas . . . . . — —	1	50	I — smalkas fahls . . . . . — —	4	—
I — kimmenu . . . . . — —	5	—			

W r i h w d r i k k e h t.

No juhrmallas gubernementu augstas waldischanas pusses: Waldischanas-raths A. Beitler.
No. 298.